

Sygn. akt I ACa 217/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Jerzy Nawrocki (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Popek
Sędzia:	SA Zbigniew Grzywaczewski
Protokolant	Katarzyna Furmanowska

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2015 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa E. S. i K. Ż.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 28 stycznia 2015 r. sygn. akt I C 139/14

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. w pkt I. obniża zasądzoną kwotę zadośćuczynienia pieniężnego z kwoty 40 000 zł do kwoty 30 000 (trzydzieści tysięcy) zł, a w pozostałym zakresie powództwo E. S. oddala;
2. w pkt II. obniża zasądzoną kwotę zadośćuczynienia pieniężnego z 60 000 zł do kwoty 45 000 (czterdzieści pięć tysięcy) zł, a w pozostałym zakresie powództwo K. Ż. oddala;
3. w pkt V. nakazane do pobrania kwoty kosztów sądowych podwyższa – od E. S. z kwoty 2 041,21 zł do kwoty 2 541,21 (dwa tysiące pięćset czterdzieści jeden, 21/100) zł, a od K. Ż. z kwoty 3 753 zł do kwoty 4 503 (cztery tysiące pięćset trzy) zł;
4. w pkt VI. nakazaną do pobrania łącznie kwotę 5351,29 zł obniża do kwoty 4601,29 (cztery tysiące sześćset jeden, 29/100) zł;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w W. od E. S. 1400 (tysiąc czterysta) zł, zaś od K. Ż. 375 (trzysta siedemdziesiąt pięć) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Lublinie od (...) Spółki Akcyjnej w W. 153(sto pięćdziesiąt trzy) zł tytułem brakującej części opłaty sądowej od apelacji;
w pozostałym zakresie nieuiszczone koszty sądowe przejmuję na rachunek Skarbu Państwa.

I A Ca 217/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 7 lutego 2014 roku E. S. żądała zasądzenia na jej rzecz 60 000zł tytułem zadośćuczynienia i 45 000zł tytułem odszkodowania, a K. Ż. odpowiednio kwot 75 000zł zadośćuczynienia i 60 000zł odszkodowania od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W., w związku ze śmiercią ojca T. Ż. w wypadku komunikacyjnym w dniu 30 czerwca 2007r. , w każdym przypadku z ustawowymi odsetkami od dnia 21 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty (petitum pozwu k. 2-4).

Wyrokiem z dnia 28 stycznia 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 stycznia 2015 roku w L. sprawy z powództwa E. S. i K. Ż. przeciwko (...) Towarzystwu Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w W. o zapłatę zadośćuczynienia zasądził od pozwanego na rzecz E. S. kwotę 40.000zł, zaś na rzecz K. Ż. kwotę 60.000zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty

W pozostałej części powództwo oddalił.

Zniósł pomiędzy stronami koszty postępowania;

Nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych z zasądzonych w pkt I i II kwot - od E. S. 2.041,21zł, od K. Ż. 3.753,00zł; zaś od pozwanego Towarzystwa 2.354,29zł i 2.997zł.

Apelację od powyższego wyroku wniosło pozwane Towarzystwo zaskarżając go w części zasądzonej zadośćuczynienie w kwocie ponad 30 000zł na rzecz każdego z powodów oraz w części zasądzonej odsetki ustawowe od całych zasądzonych kwot począwszy od dnia 21 czerwca 2013r.

Apelujący zarzucał Sądowi pierwszej instancji

1. naruszenie prawa materialnego - art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. poprzez zasądzenie zadośćuczynienia w wysokości nadmiernej wygórowanej, nieodpowiedniej w rozumieniu art. 448 k.c. w okolicznościach faktycznych sprawy i art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. poprzez uznanie, iż doszło do opóźnienia w zapłacie zadośćuczynienia wobec strony powodowej z dniem 21 czerwca 2013 r., podczas gdy wysokość zadośćuczynienia została ustalona przez Sąd, dopiero w wydanym w dniu 28 stycznia 2015 r. wyroku;

2. naruszenie prawa procesowego - art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej a nie swobodnej ocenie dowodów oraz nie wszechstronnym rozważeniu materiału dowodowego, skutkującym niewłaściwym przyjęciem przez Sąd orzekający, iż łączna kwota 100 000 zł zasądzona na rzecz powodów tytułem zadośćuczynienia stanowi sumę adekwatną do ustalonych w sprawie cierpień strony powodowej, podczas gdy kwota ta stanowi wartość nadmierną i nieodpowiednią w stosunku do doznanej krzywdy w związku ze śmiercią H. Ż..

Apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. I i II przez oddalenie powództwa ponad kwotę 30 000zł oraz wskazanie terminu początkowego naliczania odsetek ustawowych od dnia wydania wyroku i oddalenia powództwa w zakresie żądania odsetek ustawowych od dnia 21 czerwca 2013r. Ponadto wnosił o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Ustalając wysokość zadośćuczynienia Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

W dniu 30 czerwca 2007 roku w miejscowości A. kierujący samochodem marki R. o numerze rejestracyjnym (...) T. T. nie zachowując bezpiecznej i dozwolonej prędkości, zbliżając się do oznakowanego skrzyżowania i przejścia dla pieszych zbyt późno zatrzymał się uderzając przechodzącego przez jezdnię w miejscu nieoznakowanym, jako przejście dla pieszych, pieszego H. Ż.. W wyniku tego H. Ż. doznał ciężkich wielonarządowych obrażeń ciała, które doprowadziły do jego śmierci

Sprawca zdarzenia T. T. wyrokiem Sądu Rejonowego w Lublinie wydanym w sprawie (...) uznany został za winnego zarzucanego mu czynu i skazany na karę roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na 4 lata (wyrok w sprawie (...) Sądu Rejonowego w Lublinie).

H. Ż. był ojcem powodów.

Był po rozwodzie z matką powodów. Nie płacił jej alimentów. Alimenty na utrzymanie K., który mieszkał z matką pochodziły z Funduszu Alimentacyjnego. Po rozwodzie wyprowadził się do swoich rodziców, którzy utrzymywali go. Pracował tylko dorywczo. Pomagał finansowo dzieciom. Przekazywał powódce kwoty po około 400-500zł zaś powodowi kwoty po 100-200 zł.

Sąd ustalił, że powodowie byli emocjonalnie związani z ojcem.

H. Ż. obiecywał, że pomoże córce przy budowie domu. Planował wyjechać do niej do W. i razem powódką i jej mężem pracować. Zarówno powódka, jak i powód mogli liczyć na ojca w każdej sytuacji. Ojciec interesował się ich życiem i w życiu tym aktywnie uczestniczył. Z powódką, która przebywała z rodziną we W. rozmawiał przez telefon. Dwa dni przed śmiercią składał powódce życzenia z okazji jej rocznicy ślubu i życzenia z okazji imienin zięcia (zaznania świadków I. Ż. k. 123v-124, S. O. k. 124-124v, J. L. k. 124v-125, W. L. 125 i J. P. k. 125 oraz zeznania powodów; E. S. k. 121v-122, 154v i K. Ż. k. 122v i 154v) .

Z powodem chodził na ryby, majsterkował przy motorze.

Po śmierci H. Ż. sytuacja powodów zmieniła się. Powódka z rodziną we wrześniu 2007 roku wróciła do Polski. Zamieszkała u teściów. Powódka chciała być bliżej brata, chciała się nim opiekować. Powód podjął pracę. Pracuje w systemie nocnym. Zarabia około 2.000,00 zł miesięcznie. Rozpoczął studia zawodowe ale przerwał je. Oboje bardzo przeżywali śmierć ojca. Mimo, że oboje prowadzą normalne życie bardzo im ojca brakuje. Szczególnie w święta powraca jego wspomnienie. Powodowie chodzą na cmentarz, zamawiają za ojca msze w kościele. Jego pamięć jest żywa, aczkolwiek powodowie funkcjonują normalnie i żałobę przeżyli w zwyczajowo przyjętym okresie roku.

W sprawie wywołane zostały opinie sądowo-psychiatryczna z których wynika, że w okresie po śmierci ojca u powodów pojawiły się objawy reakcji żałoby, które przybrały postać zaburzeń adaptacyjnych – depresyjno – lękowych.

Nasilenie tych objawów było umiarkowane. Zarówno powódka jak i powód wspominają ojca i czują przygnębienie z powodu jego utraty ale nie ogranicza to funkcjonowania powodów w życiu codziennym. W pierwszych miesiącach po śmierci ojca u powodów nastąpił spadek aktywności, trudności z mobilizacją, ograniczenie kontaktów międzyludzkich z zamykaniem się w sobie ale objawy te ustąpiły po zwyczajowo przyjętym rocznym okresie żałoby. Obecnie u powodów zaburzenia te nie występują i nie dezorganizują ich funkcjonowania. Powodowie nie wymagają ani psychoterapii ani farmakoterapii. Mogli i mogą radzić sobie samodzielnie. Mając na uwadze powyższe biegli sądowi zaopiniowali, iż u powodów wystąpił trwały uszczerbek na zdrowiu 5% (opinie sądowo- psychiatryczna k.133-134v, 135-136).

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy, powodowie w następstwie śmierci osoby bliskiej, nie doznali wprawdzie wstrząsu psychicznego prowadzącego do rozstroju ich zdrowia, bowiem żałoba nie jest jednostką chorobową, ale niewątpliwie doznali krzywdy w postaci cierpień psychicznych. Wobec powyższego kompensaty tego uszczerbku nie może stanowić, art. 445 § 1 k.c. i tym samym, zasadna jest ocena sformułowanych przez powodów roszczeń na podstawie wskazanych wyżej przepisów art. 448 k.c. w związku art. 24 § 1 k.c.

Uznając, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania więzi rodzinnej stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 k.c. i 24 k.c., Sąd Okręgowy uznał, że skutek doprowadzenia do śmierci ojca powodów wypadku komunikacyjnym doszło do bezprawnego naruszeniem ich dóbr osobistych w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie oraz prawa do utrzymania więzi rodzinnych.

Na podstawie art. 448 k.c. kompensowana jest krzywda, a więc szkoda niemajątkowa wywołana naruszeniem dobra osobistego, polegająca na psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Ustalenie krzywdy oraz jej rozmiaru ma zasadnicze znaczenie dla określenia odpowiedniej sumy, która miałaby stanowić jej pieniężną kompensatę. Ustalając zakres wyrządzonej krzywdy należy przede wszystkim uwzględnić rodzaj naruszonego dobra, zakres, tj. natężenie i czas trwania naruszenia, trwałość skutków naruszenia i stopień ich uciążliwości, a także stopień winy sprawcy i jego zachowania po dokonaniu naruszenia (por. wyrok SN z 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, LEX nr 198509; wyrok SN z 1 kwietnia 2004 r., II CK 131/03, LEX nr 327923; wyrok SN z 19 sierpnia 1980 r., IV CR 283/80, OSN 1981, nr 5, poz. 81; wyrok SN z 9 stycznia 1978 r., IV CR 510/77, OSN 1978, nr 11, poz. 210).

Oceniając stopień krzywdy odniesionej przez powodów Sąd uznał, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia pieniężnego stanowi kwota 40.000,00 zł dla powódki i 60.000,00 zł dla powoda. Kwoty te w ocenie Sądu są adekwatne do ustalonych w sprawie cierpień powodów, czasu ich trwania oraz oddziaływania na ich życie, przy uwzględnieniu nadal odczuwanych okresowo negatywnych emocji, z pozytywnymi rokowaniami na przyszłość w tym względzie, przy jednoczesnym utrzymaniu w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa i rekompensowaniu z góry tych skutków zdarzenia, jakie okresowo powodowie mogą odczuwać w przyszłości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACa 84/12, LEX 1124827, tak też uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 08.12.1973 III CZP 37/73 OSNC 1974. p.145).

Dalej idące żądania Sąd oddalił jako niezasadne mając na uwadze, że powódka w chwili śmierci ojca mieszkała i pracowała poza granicami kraju, miała założoną swoją rodzinę, żyła jej radościami i problemami. Sąd nie neguje związków emocjonalnych powódki z ojcem ale związki te schodziły poza codzienne sprawy najbliższych powódki tj. jej córki oraz męża.

Sąd uznał, że stopień krzywdy odniesionej ze względu na to, że powód był młodszym dzieckiem, był większy. Ojciec wprawdzie nie mieszkał z powodem ale powód prawie codziennie był u ojca, razem chodzili na ryby, dzielili zainteresowania. Z tych względów Sąd zróżnicował wysokość zasądzonych na rzecz powodów kwot tytułem, zadośćuczynienia.

Na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd zasądził odsetki ustawowe od zasądzonego roszczenia zgodnie z żądaniem pozwu od dnia 21 czerwca 2013 roku. Zgodnie, bowiem z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) (Dz. U. z 2003 roku, Nr 124, poz. 1152 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie, czyli w realiach sprawy od dnia 14 maja 2013 roku uwzględniając dodatkowo datę doręczenia wezwania stronie pozwanej (k.15).

Dalej idące żądanie, co do zadośćuczynienia, jako niezasadne, podlegało oddaleniu na podstawie wskazanych przepisów.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Natomiast o kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i nakazał ściągnąć od powódki i pozwanego nie uiszczone koszty sądowe nie znajdując podstaw do przejęcia tych kosztów na rachunek Skarbu Państwa.

Powodowie wnosili o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja jest częściowo uzasadniona. Ustalając wysokość zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę doznaną wskutek śmierci osoby bliskiej, wskutek wypadku komunikacyjnego, odnieść należy się do doznanej przez pokrzywdzonych krzywdy. W każdym ocenianym przypadku wielkość krzywdy jest kwestią indywidualną, niemniej w procesie orzekania dążyć należy do maksymalnego zobiektywizowania kryteriów wpływających na wysokość zadośćuczynienia. W przypadku orzekania o zadośćuczynieniu z tytułu naruszenia dobra osobistego jakim jest prawo do życia w rodzinie i istnienie więzi rodzinnych oczywistym jest, że odniesiona krzywda jest tym większa im bliższe były więzi pomiędzy zmarłym a osobami pokrzywdzonymi. Ocena istnienia i charakteru więzi pomiędzy członkami najbliższej rodziny winna odnosić się do kryteriów obiektywnych.

W sprawie niniejszej powodowie byli dziećmi zmarłego. Jest jednak poza sporem, że od kilku lat, od momentu orzeczenia rozvodu rodziców, dzieci były faktycznie pozbawione takiego kontaktu z ojcem jaki charakteryzuje tego rodzaju relacje w pełnej rodzinie, w sytuacji gdy dzieci wychowują się mieszkając pod jednym dachem z ojcem, dzieląc z nim codzienne trudy i obowiązki osobiste, ale i rodzinne. W oparciu o tak utrzymywaną relację nawiązują się i umacniają więzi rodzinne, które w orzecznictwie przyjmuje się jako dobro osobiste. Tymczasem jak wynika z ustaleń Sądu tego rodzaju więź praktycznie pomiędzy zmarłym a dziećmi nie istniała, co więcej ojciec nie wywiązywał się z ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego względem powodów, co również winno stanowić kryterium istniejących relacji pomiędzy zmarłym a dziećmi. Okoliczności te wprawdzie nie wykluczają w ogóle istnienia więzi pomiędzy powodami a zmarłym, gdyż niewątpliwie w relacjach osobistych zmarły był traktowany przez powodów jako osoba bliska, niemniej jednak ustalając stopień krzywdy odniesionej przez powodów, należy ją odnieść do ich realnej, obiektywnej straty jaka była następstwem jego śmierci w skonkretyzowanej sytuacji życiowej powodów.

Sąd Okręgowy pobieżnie ocenił materiał dowodowy, w tym przede wszystkim zeznania powodów, i uznał, że fakt wychowywania dzieci wyłącznie przez matkę po orzeczeniu rozvodu i nie łożenie przez ojca alimentów, równoważyły powodom jednorazowe kontakty telefoniczne, obietnice, czy rekreacyjne spędzanie czasu przez ojca z synem. Tego rodzaju zachowania mają korzystny wpływ na utrzymywanie więzi rodzinnej, niemniej nie stanowią podstawy budowania więzi rodzinnej rozumianej jako dobro osobiste. Mają zatem znaczenie drugorzędne przy ustalaniu wielkości krzywdy odniesionej przez powodów i wysokości odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 23 kc.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny uznał, że apelacja pozwanego w stosunku do powódki jest uzasadniona w całości i na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i obniżył wysokość zadośćuczynienia zasądzonego na jej rzecz do kwoty 30 000zł.

Sąd Apelacyjny podzielił ocenę Sądu Okręgowego co do konieczności zróżnicowania wysokości zadośćuczynienia wobec obydwu powodów, ze względu na wskazane różnice w ich sytuacji życiowej w momencie śmierci ojca, przekładające się bezpośrednio na wielkość odczuwanej przez nich krzywdy.

Z tego względu apelację pozwanego w stosunku do K. Ż. uwzględnił jedynie w połowie, uznając że kwotą odpowiednią zadośćuczynienia będzie kwota 45 000zł.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny zmienił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania obciążając nimi proporcjonalnie strony w stosunku w jakim ich żądania zostały uwzględnione.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc w części zaskarżającej zasądzone przez Sąd pierwszej instancji odsetki od zasądzonych kwot. Postawiony w apelacji zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 481 § 1 kc w zw. z art. 817 § 1 kc nie jest uzasadniony.

Samo kwestionowanie przez pozwanego roszczeń powódek, nie zmienia oceny, że dłużnik opóźnił się w wykonaniu zobowiązania, gdyż ostatecznie roszczenia powódek uznane zostały za uzasadnione. Tym samym pozwany poprzez zaniechanie ciężącego na nim zobowiązania popadł w opóźnienie uzasadniające zasądzenie odsetek ustawowych za okres opóźnienia, zgodnie z art. 481 § 1 kc.

Spełnienie świadczenia w terminie późniejszym niż przewidziane w art. 14 ust. 1 ust. o ub. ob. może być usprawiedliwione jedynie wówczas, gdy ubezpieczyciel powoła się na istnienie przeszkód w postaci niemożliwości wyjaśnienia okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości świadczenia, pomimo działań podejmowanych ze szczególną starannością (zob. wyrok SN z dnia 18 listopada 2009 r., II CSK 257/09, LEX nr 551204). Ratio legis wskazanego przepisu, podobnie jak i art. 817 k.c., opiera się na uprawnieniu do wstrzymania wypłaty odszkodowania w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją niejasności odnoszące się do samej odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości szkody. Ustanawiając krótki termin spełnienia świadczenia ustawodawca wskazał na konieczność szybkiej i efektywnej likwidacji szkody ubezpieczeniowej.

Po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku ubezpieczyciel - jako profesjonalista korzystający z wyspecjalizowanej kadry i w razie potrzeby z pomocy rzeczoznawców (art. 355 § 2 k.c.) - obowiązany jest do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności, czyli samodzielnego i aktywnego wyjaśnienia okoliczności wypadku oraz wysokości powstałej szkody. Nie może też wyczekiwać na prawomocne rozstrzygnięcie sądu. Bierne oczekiwanie ubezpieczyciela na wynik toczącego się procesu naraża go na ryzyko popadnięcia w opóźnienie lub zwłokę w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego. Rolą sądu w ewentualnym procesie może być jedynie kontrola prawidłowości ustalenia przez ubezpieczyciela wysokości odszkodowania (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2000 r., III CKN 1105/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 134, z dnia 19 września 2002 r., V CKN 1134/2000, niepubl. i z dnia 15 lipca 2004 r., V CK 640/03, niepubl.).

Odsetki należą się, zgodnie z art. 481 k.c., za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby więc wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Stanowią one zatem opartą na uproszczonych zasadach rekompensatę typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2000 r., II CKN 725/98, OSNC 2000, nr 9, poz. 158).

Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia lub odszkodowania w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu.

Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 i art. 448 k.c. możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Pomimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005, nr 2, poz. 40; z dnia 17 listopada 2006 r., V CSK 266/06, LEX nr 276339; z dnia 26 listopada 2009 r., III CSK 62/09, LEX nr 738354, i z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, LEX nr 602683).

Stanowisku temu nie sprzeciwia się również stosowanie do zadośćuczynienia art. 363 § 2 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1990 r., II CR 225/90, LEX nr 9030). Wyrażona w tym przepisie, korespondującym z art. 316 § 1 k.p.c., zasada, że rozmiar szeroko rozumianej szkody, a więc zarówno majątkowej, jak i niemajątkowej, ustala się, uwzględniając czas wyrokowania, ma na celu możliwie pełną kompensatę szkody ze względu na jej dynamiczny charakter - nie może więc usprawiedliwiać ograniczenia praw poszkodowanego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2000 r., II CKN 725/98, OSNC 2000, nr 9, poz. 158 i z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CSK 524/08, OSNC-ZD 2009, nr D, poz. 106).

W wyroku z dnia 8 lutego 2012r., sygn. sprawy V CSK57/11 [Lex 1147804] Sąd Najwyższy stwierdził, że odsetki od zasądzonej kwoty odszkodowania należą się poszkodowanemu już od chwili zgłoszenia roszczenia o zapłatę odszkodowania. W dacie zgłoszenia roszczenia obowiązkiem spełnienia świadczenia odszkodowawczego zgodnie z art.

455 k.c., staje się wymagalny. Rozmiar szkody, a tym samym wysokość zgłoszonego żądania podlega weryfikacji w toku procesu, nie zmienia to jednak faktu, że chodzi o weryfikację roszczenia wymagalnego już w dacie zgłoszenia, a nie dopiero w dacie sprecyzowania kwoty i przedstawienia dowodów. Jeżeli po weryfikacji okaże się, że ustalona kwota odszkodowania nie przekracza wysokości kwoty żądanej już wcześniej, nie ma przeszkód do zasądzenia odsetek od tej wcześniejszej daty.

Wobec uwzględnienia w całości apelacji pozwanego wobec powódki Sąd Apelacyjny obciążył ją w całości kosztami postępowania apelacyjnego, na które złożyły się opłata od apelacji w kwocie 500zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 900zł zgodnie z § 2 ust. 2 , § 6 pkt 4 i § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu [Dz. U. Nr 163, poz. 1349].

Natomiast koszty procesu poniesione przez pozwanego i K. Ź. Sąd Apelacyjny rozliczył na podstawie art. 100 kpc stosunkowo je rozdzielając w stosunku do stopnia uwzględnienia apelacji.

Sąd nakazał pobrać od pozwanego brakującą opłatę od apelacji ponieważ apelacja poza wysokością zadośćuczynienia kwestionowała również zasadność terminu zasądzenia odsetek za okres do wydania wyroku. W takim przypadku do wartości przedmiotu zaskarżenia dolicza się wartość skapitalizowanych odsetek za okres objęty zaskarżeniem. Ponieważ apelacja w tym zakresie nie została opłacona i oddalona Sąd Apelacyjny w części dotyczącej kwoty 153zł obciążył pozwanego, a pozostałe koszty przejął na rachunek Skarbu Państwa.